

საქართველოს ეკონომიკის დაჩქარებულ ზრდას სათანადო მოცულობის ინვესტიციები სჭირდება

მარიამ ერისთავი
საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტის დოქტორანტი

რეზიუმე

სტატიაში — საქართველოს ეკონომიკის დაჩქარებულ ზრდას სათანადო მოცულობის ინვესტიციები სჭირდება“, დასმულია საკითხი იმის შესახებ, თუ რა ტემპით შეუძლია საქართველოს ეკონომიკური ზრდა და რა მოცულობის ინვესტიციური შესაძლებლობები აქვს ამისთვის.

ავტორს ამ პრობლემის შესახებ მოჰყავს სხვადასხვა ქართველ მეცნიერთა აზრი — უ. სამადაშვილის, ნ. ხადურის, შ. გულედანის და სხვების, და, უერთდება მათ შეხედულებას იმის შესახებ, რომ საქართველოს საბანკო სექტორმა უნდა დაიწყოს წარმოების სფეროში გრძელვადიანი პროექტების დაკრედიტება. ასეთივე მიმართულება უნდა მივცეთ უცხოელ ინვესტორებსაც, რომლებიც დღეს საქართველოში ძირითადად უძრავი ქონების შეძენით არიან დაინტერესებულნი.

ავტორის აზრით, ამას წინ უნდა უძღოდეს ერთიანი საინვესტიციო ჩარჩო-კანონის შემუშავება, რომელიც გააერთიანებს, სრულყოფს და დახვეწავს ამ სფეროში არსებულ ყველა რეგულაციას.

საკვანძო სიტყვები: ეკონომიკის დაჩქარებული ზრდა; ინვესტიციები; რესურსი; უცხოური ინვესტიცია; გრძელვადიანი ინვესტირება; საინვესტიციო რეგულაცია.

ACCELERATED GROWTH OF GEORGIAN ECONOMY NEEDS ADEQUATE AMOUNT OF INVESTMENTS

Mariam Eristavi,
Georgian Technical University Doctoral

SUMMARY

Summary - The article states that “accelerated growth of the Georgian economy needs adequate amount of investments,” the issue concerns about the pace of Georgia’s economic growth and how much volume of investment capabilities it has.

The author introduces us some opinions of various Georgian scientists about this problem - U. Samadashvili, N. Khaduri, S. Guledani and others, and joins them to believe that the Georgian banking sector should start lending long-term projects in the field of production. The same direction should be given to foreign investors who basically are interested in purchasing real estate in Georgia today.

In the opinion of the author, we should precede a

single investment framework - the law, which will unify, improve and form all regulations in this field.

Key words: Accelerated growth of the economy, investments, resources; Foreign investment; Long-term investing; Investment Regulation.

შესავალი

გლობალიზაციის პირობებში ინვესტიციები მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისა და ზრდის სტიმულირებაში, განვითარებად ქვეყნებში, რომელთა შორის არის საქართველოც, მეტად მწვავედ დგას ეკონომიკის სათანადო განვითარებისთვის საჭირო ინვესტიციების მიღების საკითხი. მათ არც თვითონ გააჩნიათ საკმარისი მოცულობის საკუთარი ინვესტიციები, გარედან მოზიდვა კი არის ძნელი. ამისთვის რეკვიპიენტი (მიმღები) ქვეყანა უნდა იყოს ინვესტორისთვის სხვადასხვა კრიტერიუმით მიმზიდველი. როცა ქვეყანას განვითარებადი ჰქვია, ეს, არც თუ ისე ადვილია.

ქვეყნის საინვესტიციო პოტენციალი, როგორც ეკონომიკური ზრდის ძირითადი პირობა

ინვესტირება, ანუ საინვესტიციო საქმიანობა ეკონომიკაში ინვესტიციების ხარჯვას ნიშნავს, ამ ქმედების შესასრულებლად ქვეყანას ფინანსური რესურსი სჭირდება. მართალია ამ მიზნით ქვეყანაში შემოსული უცხოური ინვესტიციებიც გამოიყენება, მაგრამ ქვეყანა მთლიანად უცხოურ ინვესტიციებზე ვერ იქნება დამოკიდებული, მას საკუთარი კაპიტალიც უნდა ჰქონდეს. ცნობილია, რომ სწრაფი და მდგრადი ეკონომიკური ზრდის ტემპების მისაღწევად, ყოველწლიურად ეკონომიკაში განხორციელებული ინვესტიციების მოცულობა უნდა შეადგინდეს მთლიანი შიდა პროდუქტის მინიმუმ 30%-ს [1, გვ. 43].

საქართველოს მთლიანი შიდა პროდუქტი 2016 წელს 34028 მლნ ლარს შეადგენდა [2]. ასეთ დროს ქვეყნის ეკონომიკის მაღალი ტემპით ზრდისთვის საქართველოს უნდა ჰქონებოდა სულ მცირე მისი 30%, ანუ 10208,4 მლნ ლარი. 2016 წელს საქართველოში უცხოეთიდან შემოვიდა 1602,8 დოლარი, ანუ ვალუტის მაშინდელი კურსით სავარაუდოდ 3606,3 მლნ ლარი, ანუ სასურველი თანხის მხოლოდ 35,3 პროცენტი. დანარჩენი 64,7% ანუ 6602,1 მლნ ლარი საკუთარი რესურსი უნდა ყოფილიყო. ინვესტირებისთვის ასეთი მოცულობის საკუთარი რესურსი საქართველოში არ არის.

ველოს არც მაშინ და არც დღეს არ გააჩნია. მას შიდა ინვესტიციების ისეთივე დაბალი დონე აქვს, როგორც სხვა გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებს. საქართველოში შემოსავლების მობილიზების მნიშვნელოვანი შესაძლებლობებია [3, გვ. 91], ეს კი აუცილებელია სახელმწიფო დანაზოგების დონის ასამაღლებლად, ანუ შიდა ინვესტიციების გასაფართოვებლად. ამიტომ არის, რომ საქართველოც, და, ჩვენს მდგომარეობაში მყოფი სხვა ქვეყნებიც, ძირითადად უცხოურ ინვესტიციებზე არიან ორიენტირებულნი.

სტატიაში – „საქართველოს ეკონომიკური ზრდის დაჩქარების ობიექტური აუცილებლობა და ძირითადი პრიორიტეტები“ [4, გვ. 34], ქართველი მეცნიერი უ. სამადაშვილი სვამს ასეთ კითხვას – „რა მდგომარეობაა საქართველოს თანამედროვე ეკონომიკაში? და იგი ამ კითხვას ასეთ პასუხს აძლევს: საქართველო გამოირჩევა თავისი საბაზრო-ინსტიტუციონალური გარდაქმნებით, მაგრამ მან ვერა და ვერ გადაწყვიტა თავისი ძირეული სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემები [4, გვ. 40], პროფესორი წერს, რომ ქვეყანაში ეკონომიკური ზრდა არის; 1990-2016 წლებში ეკონომიკის საშუალო წლიური ზრდის ტემპმა შეადგინა 3.3%-ს [4, გვ. 40], მთლიანი შიდა პროდუქტის დარგობრივ სტრუქტურაში ყველაზე დიდი ხვედრითი წილი (17,1%) დაიკავა (2016 წელს) მრეწველობამ, ერთ სულ მოსახლეზე მთლიანი შიდა პროდუქტი 2006-2016 წლებში გაიზარდა 1763.5 დოლარიდან 3852 დოლარამდე და ა. შ., მაგრამ საქართველო მაინც ჩამორჩენილ ქვეყნად ითვლება. ზოგიერთი გათვლებით საქართველოს განვითარების დონით ევროკავშირის ყველაზე ღარიბი წევრის – ბულგარეთის დანევითვის დაახლოებით 13 წელი დასჭირდება [4, გვ. 34]. ამ გაანგარიშების ავტორი, პროფესორი უ. სამადაშვილი ასკვნის, რომ 3,3%-იანი ზრდით საქართველო ვერ დაენევა განვითარებულ ქვეყნებს; მას ამის უზრუნველსაყოფად სულ ცოტა 7% – ზრდა სჭირდება და არგუმენტებით ასაბუთებს ამას. ამ საქმეში იგი დიდ იმედებს ამყარებს საქართველოს პრიორიტეტულ სექტორების — ჰიდროენერგეტიკის, სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის, სოფლის მეურნეობის, კვების და მსუბუქ მრეწველობის, ტურიზმის და საბანკო სფეროს განვითარებაზე.

ჩამოთვლილი დარგებიდან, გარდა საბანკო სფეროსი, ყველა ტრადიციულად ფუნქციონირებადი მწარმოებელ-მომსახურე დარგებია. საქართველოში მათ მართლაც, განვითარების კარგი პოტენციალი გააჩნიათ, და სწორია მეცნიერი, რომ მათზე აკეთებს ფოკუსირებას.

პრიორიტეტებად მიჩნეული ამ ტრადიციული დარგების დაჩქარებული განვითარების გვერდით აუცილებლად ყურადღების გარეშე არ უნდა დაგვრჩეს ის დიდი ინტელექტუალური შესაძლებლობა, რომლის ასამუშავებლად დაფუძნდა საქართველოს ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტროში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო, რომელმაც უკვე შექმნა [5, გვ. 60]: ორი ტექნოლო-

გიური პარკი (თბილისსა და ზუგდიდში), ოთხი სამრეწველო ინოვაციების ლაბორატორია, ოთხი ინოვაციების ლაბორატორია, სამი ინოვაციების ცენტრი. მიმდინარეობს ბიოტექნოლოგიების ცენტრის შექმნაზე მუშაობაც. მართალია, დღეს საქართველოს ინოვაციების გლობალურ რეიტინგში 34,39 ქულით 68-ე ადგილი უკავია [6, გვ. 36], მაგრამ უნდა ვივარაუდოთ, რომ ქართველი ერის ინტელექტუალური შესაძლებლობებიდან გამომდინარე, ხვალ გაცილებით წინ ვიქნებით და ქვეყანა დამოუკიდებლად შეძლებს ახალი და უახლესი ინტელექტუალური პროდუქტის შექმნას და გატანას მსოფლიო ბაზარზე.

მაგრამ საქართველოს ეკონომიკის სასურველ ზრდას წინ ერთი დიდი პრობლემა უდგას. ეს არის გრძელვადიან ინვესტირებაზე ორიენტირებული ფულის არქონა. სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია, რომ, რაც არ უნდა ვაქოთ ორგანიზებულობის დონით ევროსტანდარტებამდის განვითარებული საქართველოს საბანკო სისტემა, ფაქტია, რომ საქართველოს კომერციული ბანკები „იმპორტმასტიმულირებული სამომხმარებლო სესხების“ გაცემით არიან დაკავებული ანუ აფინანსებენ არა რეალური საქონლის წარმოებას საქართველოში, რომელსაც დიახვაც, ხანგრძლივი ვადა სჭირდება, არამედ საქონლის ყიდვა-გაყიდვის ბიზნესს (იყიდე საზღვარგარეთ, გაყიდე საქართველოში) ეს მოკლევადიანი (1-3 თვე) სესხია, საკმარისად მომგებიანი და თანაც, ფაქტიურად ურისკო. საქართველოს მეცნიერები ერთხმად აღიარებენ, რომ საქართველოში დაფინანსების ეს მოდელი უნდა შეიცვალოს. ბანკებმა უნდა დაიწყონ ადგილზე საქონლის წარმოების დაფინანსება. შოთა გულელდანიას აზრით, საქართველოს საბანკო სექტორი, რომელზეც მთელი ფინანსური ბაზრის 90%-ზე მეტი მოდის, ეკონომიკურ განვითარებას პრობლემებს ქმნის. ის სათანადოდ არ მონაწილეობს ეკონომიკის ზრდაში და მეტწილად ორიენტირებულია მოხმარების დაფინანსებაზე, რაც არ ქმნის ეკონომიკურ დოვლათს ქვეყანაში [7, გვ. 158-159].

ამ ვითარების გამოსასწორებლად ქართველი მეცნიერების აზრით, რასაც ჩვენც ვუერთდებით, საჭიროა:

1. საბანკო სექტორი გადაერთოს ეროვნული წარმოების მასტიმულირებელ სანარმოო ბიზნეს-სესხებსა და ვალუტის კურსზე [4, გვ. 46].

2. მოხდეს დაფინანსების წყაროების ალტერნატივების გამრავალფეროვნება კაპიტალის ბირჟის განვითარების მეშვეობით, საიდანაც ფულადი სახსრები ინვესტორიდან უშუალოდ წარიმართება ეკონომიკაში და გაცილებით ხელს შეუწყობს მის განვითარებას, ვიდრე საბანკო სექტორი [7, გვ. 159].

3. უნდა მოიხსნოს საბანკო და არასაბანკო საფინანსო ინსტიტუტებში ფეხმოკიდებული „უპასუხისმგებლო დაკრედიტება“ (მსესხებელთა შემოსავლების კონტროლი მინიმალურ დონეზე), რაც აფერხებს ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას, რადგან ინვესტ მსესხებლის ფორსმაჟორულ სიტუაციაში ჩაგდებას

და საბოლოო ჯამში გაკოტრებას [8, გვ. 159-160].

4. ინვესტიციების დაბანდება წარმართოს ქვეყნისთვის სასურველ, პრიორიტეტულ დარგებში. საქართველოში ეს დარგები შეიძლება იყოს სოფლის მეურნეობა, ფარმაციის სფერო და სხვა [3, გვ. 102].

ჩვენი მხრით, დავამატებთ, რომ საქართველოს მთავრობამ მუდმივად უნდა იზრუნოს ქვეყანაში საინვესტიციო მიმზიდველობის გასაზრდელად და ეს უნდა მოხდეს არა მხოლოდ უცხოელი ინვესტორების მოსაზიდად, არამედ, „მდიდარი ქართველების“ დასაინტერესებლად. ცნობილი ფაქტია, რომ ქართველებს აზერბაიჯანში 100-მდე საწარმო აქვთ გახსნილი [9, გვ. 34], ეს ხომ იმას ნიშნავს, რომ ჩვენ ჩვენივე ქართველები ვერ დავაინტერესეთ კაპიტალის ადგილზე დაბანდებაში.

დასკვნა

სტატიაში დასმული პრობლემის განხილვით იმ დასკვნას ვაკეთებთ, რომ საქართველოს ეკონომიკას აუცილებლად სჭირდება მაღალი ტემპით ზრდა, რომლის უზრუნველყოფა ფინანსებზეა დამოკიდებული. ქვეყნის მთავრობამ უნდა იზრუნოს ფინანსური რესურსების როგორც შიგა, ისე გარე წყაროების მოზიდავისთვის. ამასთან მან უნდა შექმნას სათანადო რეგულაციები, რომ ეს სახსრები დაიხარჯოს წარმოების სექტორში გრძელვადიანი პროექტების დასაფინანსებლად. ამისათვის საჭირო იქნება შეიქმნას ამის ამსახველი ერთიანი საინვესტიციო ჩარჩო-კანონი, რომელიც გააერთიანებს, სრულყოფას და დახვეწავს ამ სფეროში არსებულ ყველა რეგულაციას და ინვესტირების პროცესს ტრანსპარენტულს, გაზომვადს და ეფექტიანს გახდის. ინვესტორი, ბანკი იქნება იგი თუ სხვა, დაინახავს რა ქვეყნის რაციონალურ, მოწესრიგებულ საინვესტიციო პოლიტიკას, აღარ შეიკავებს თავს საქართველოში საინვესტიციო საქმიანობის განხორციელებისგან.

ლიტერატურა

1. ხადური ნ. ინკლუზიური ზრდის ფაქტორები და საქართველოს ეკონომიკის წინაშე მდგომი გამოწვევები, ჟ. „ეკონომისტი“, თბ., 2018, №1, ტ. XIV, გვ. 37-45.
2. „საქსტატის“ ინფორმაცია.
3. შენგელია ნ. ინვესტიციების ოპტიმალური გამოყენებისა და თანაფარდობის თავისებურებანი, დადებითი და უარყოფითი შედეგები, ჟ. „ეკონომიკა“, №10-12, 2014, გვ. 91.
4. სამადაშვილი უ. საქართველოში ეკონომიკური ზრდის დაჩქარების ობიექტური აუცილებლობა და

ძირითადი პრიორიტეტები, ჟ. „ეკონომიკა და ბიზნესი“, თბ., 2017, №3, ტ. X, გვ. 34-49.

5. გულედანი ლ. ინოვაციური სისტემის მოდელი და საქართველო, ჟ. „ეკონომიკა და ბიზნესი“, თბ., 2018, №2, ტ. XI, გვ. 52-66.

6. სეფაშვილი ე. ინოვაციური პოლიტიკის გამოწვევები აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებისთვის, ჟ. „ეკონომიკა და ბიზნესი“, თბ., 2018, №2, ტ. XI, გვ. 24-40.

7. გულბანი შ. საქართველოს ფინანსური ბაზრის შედარებითი ანალიზი, ჟ. „ეკონომისტი“, თბ., 2018, ტ. XIV, №1, გვ. 158-160.

8. აბუსელიძე გ. ფინანსური ინსტიტუტების დაკრედიტების პოლიტიკა და მისი გავლენა საქართველოს ეკონომიკის განვითარებაზე, ჟ. „ეკონომიკა და ბიზნესი“, თბ., 2016, ტ. IX, №4, გვ. 151-162.

9. შეჰდიზადე შ. აზერბაიჯანული ბაზარი საკმაოდ მიმზიდველია ქართული ბიზნესისთვის, ჟ. „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, თბ., 2010, ნოემბერი, გვ. 32-36.

BIBLIOGRAPHY:

1. Khaduri N.- Inclusive growth factors and challenges facing Georgia's economy, magazine "Economist", Tb., 2018, №1, t. XIV, p. 37-45.
2. The information of "GeoStat".
3. Shengelia N. - Peculiarities of optimal utilization and equity of investments, positive and negative consequences, mag. "Economics", Tb., 2014, №10-12, p. 91.
4. Samadashvili U. - Objective necessity and the main priorities of accelerating economic growth in Georgia, mag. "Economics and Business", Tb., 2017, №3, T. X, p. 34-49.
5. Guledani L. - Innovative system models and Georgia, mag. "Economics and Business", Tb., 2018, №2, T. XI, p. 52-66.
6. Sepashvili E.- Challenges of Innovative Politics for Eastern European Countries, mag. "Economics and Business", Tb., 2018, №2, t. XI, p. 24-40.
7. Guledani Sh. - Comparative analysis of the financial market of Georgia, mag. "Economist", v. XIV, Tb., 2018, №1, p. 158-160.
8. Abuselidze G.- Financial institutions' lending policy and its impact on the development of Georgia's economy, mag.- "Economics and Business", Tb., 2016, T. IX, №4, p. 151-162.
9. Shehdizade Sh. - The Azerbaijanian market is quite attractive for Georgian business, mag. "Business and Legislation", Tb., 2010, November, p. 32-36.